

SINTEZA

obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor) la proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative, număr unic 404/MAIA/2023

(gestionarea terenurilor agricole cu modul de folosință pășuni și fânețe, și asigurarea exploatării sistemelor centralizate de irigare transmise în comodat)

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
Ministerul Finanțelor <i>Aviz nr. 09/2-03/1202/807</i>	I. Obiecțiile	Se acceptă
	Lipsa obiecțiilor	
	II. Propunerile (recomandările)	
	Lipsa propunerilor	
Ministerul Finanțelor <i>Aviz nr. 09/2-09/8058 din 28 iunie 2023</i>	I. Obiecțiile	Se acceptă
	Lipsa obiecțiilor	
	II. Propunerile (recomandările)	
	Lipsa propunerilor	
Agencia Relatii Funciare și Cadastru <i>Aviz nr. 36/01-06/515 din 13 iunie 2023</i>	I. Obiecțiile	
	Lipsa obiecțiilor	
	II. Propunerile (recomandările)	
	Lipsa propunerilor	
Agencia Relatii Funciare și Cadastru <i>Aviz nr.36/01-06/579 din 23 iunie 2023</i>	I. Obiecțiile	
	Lipsa obiecțiilor	Se acceptă
	II. Propunerile (recomandările)	
	Lipsa propunerilor	
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării <i>Aviz nr. 15-1622 din 07.06.2023</i>	I. Obiecțiile	
	Art. I - Legea nr. 171/2010 eu privire la asociațiile utilizatorilor de apa pentru irigații. La pct.3 care prevede completarea art.34 cu litera a1), la norma nou propusă după cuvintele „proprietarilor de terenuri” se va completa cu textul „/contractelor de arendă”, deoarece membri ai asociațiilor, în mare majoritate, sunt persoane care dețin teren în baza unui contract de arendă.	Se acceptă, dar s-a ajustat la pct. 3, art. 33 ¹ alin 1), prin care se reglementează că plata se percepe de la proprietari dar nu de la deținători de terenuri. În cazul transmiterii terenurilor în folosință, achitarea plății respective, proprietarii acestor terenuri o pot negocia cu persoanele ce preiau terenurile respective în folosință, conform condițiilor contractuale.
	II. Propunerile (recomandările)	
	Lipsa propunerilor	
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării <i>Aviz nr.15-1850 din 26.06.2023</i>	I. Obiecțiile	
	Lipsa obiecțiilor	Se acceptă.
	II. Propunerile (recomandările)	
	Lipsa propunerilor	
Ministerul Mediului <i>Aviz nr.</i>	I. Obiecțiile	
		Ministerul Mediului

		n-a prezentat aviz în termenii stabiliți și în conformitate cu pct. 192 din Hotărârea Guvernului nr. 610/2018 pentru aprobarea Regulamentului Guvernului, proiectul se consideră avizat.
	II. Propunerile (recomandările)	
	Lipsa propunerilor	
Ministerul Mediului <i>Aviz nr.</i>	I. Obiecțiile	
		Ministerul Mediului n-a prezentat aviz în termenii stabiliți și în conformitate cu pct. 192 din Hotărârea Guvernului nr. 610/2018 pentru aprobarea Regulamentului Guvernului, proiectul se consideră avizat.
	II. Propunerile (recomandările)	
Ministerul Mediului <i>Aviz nr.13-05/1382 din 04 iulie 2023</i>	I. Obiecțiile	
	La Art. III. Cod funciar nr. 828/1991 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 201, nr. 107 art. 817), cu modificările și completările ulterioare: La articolul 9, Competența consiliilor raionale și municipale, după cuvintele „De competența consiliilor raionale și municipale țin: schimbarea destinației terenurilor agricole”, se va exclude textul „cu gradul de evaluare a fertilității naturale mai mic de 40,” (...).	Codul funciar nu conține asemenea norme.
	La Articolul 36, cuvintele „pentru obținerea produselor energetice” se vor exclude, iar lit. c) se va expune în următoarea redacție: „c) terenurile ocupate cu plantații agroforestiere și silvopastorale cu scopul asigurării protejării de factori perturbatorii pentru starea acestora, ameliorarea utilizării lor conform destinației, precum și pentru obținerea produselor forestiere, inclusiv și cele energetice.” Consecvent, art. 36 se va completa cu o literă nouă „e) „cu următorul conținut:	Se acceptă parțial, s-a acceptat completarea art. 36 din Codul funciar cu lit. e) cu următorul conținut: ”e) terenuri silvopastorale /agroforestiere”.

	<p>e) terenuri silvopastorale /agroforestiere”.</p> <p>Articolul 73 alin. 1 și 2 după sintagma „d)” se va completa cu litera „e”. De asemenea, textul propus potrivit proiectului se propune a fi completat cu un nou alineat cu următorul text „Modul de exploatare a terenurilor pășuni se stabilește prin Regulament aprobat de Guvern iar modul de exploatare a terenurilor silvopastorale/agroforestiere de Codul Silvic al RM.”.</p>	<p>Se acceptă parțial, deoarece art. 6 alin. 4) din Legea zootehniei, prevede deja că termenele privind sezonul de pășunat sunt stabilite de către autoritățile administrației publice locale în conformitate cu regulamentul aprobat de Guvern.</p> <p>Prin urmare, cerințele respective, sunt stipulate în Regulamentul cu privire la pășunat, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 699/2010).</p> <p>Totodată, nu se acceptă ca terenurile din categoria de destinație agricolă să fie exploatare în conformitate cu prevederile Codul Silvic, deoarece acesta nu prevede asemenea reglementări.</p> <p>S-a definitivat în conformitate cu decizia luată în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat, din 12 iulie 2023.</p>
	<p>Articolul 83 alin. (2), după textul „utilizarea lor în alte scopuri decât cele agricole” se va completa cu sintagma „și silvice”.</p>	<p>Nu se acceptă, deoarece autorul avizului nu a prezentat argumente justificative de ce urmează de permis utilizarea terenurilor agricole de calitate superioară în scopuri silvice.</p> <p>Propunerea dată n-a fost susținută în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat, din 12 iulie 2023.</p>
	<p>La art. IV Legea zootehniei nr.</p>	<p>Se acceptă parțial s-a</p>

	<p>213/2022 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 267-273 art. 556), la propunere formulată se recomandă art. 6 să fie completat cu un aliniat nou după cum urmează:</p> <p>„Art. 6 alin. (1³) Consiliile locale odată cu aprobarea deciziei de schimbarea a modului de folosință a terenurilor agricole, prevăzut de art. 73 Codul Funciar inițiază procedura de elaborare a amenajamentelor silvice.”</p>	<p>ajustat alin. 1) din art. 6 al Legii nominalizate. Prin urmare, autoritățile publice locale, conform modificărilor care s-au propun la art. 6 din Legea nominalizată, anual până la finele lunii martie, vor elabora și aproba prin dispoziția primarului, cu notificarea consiliului local, amenajamente pastorale și planuri privind lucrările de întreținere, ameliorare și exploatare rațională a pășunilor și fânețelor publice, consultată preventiv cu deținătorii de animale.</p> <p>S-a definitivat în conformitate cu decizia luată în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat, din 12 iulie 2023.</p>
	II. Propunerile (recomandările)	
	<p>Consecvent cu titlul de recomandare, conducându-ne de prioritatea de împădurire a Republicii Moldova și în vederea realizării obiectivelor prevăzute în Programul național de extindere și reabilitare a pădurilor pentru perioada 2023-2032 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia pe perioada 2023-2027, aprobat prin HG nr. 55 din 17.02.2023, în special Obiectiv specific 5. Asigurarea regimului de pază a suprafețelor forestiere, Măsura 5.4. Promovarea practicilor silvopastorale, care printre altele prevede "... În continuare, se vor efectua lucrări de implementare a planurilor de management pe cel puțin 3000 ha prin ameliorare, inclusiv însămânțări de ierburi perene caracteristice pajiștilor naturale. Lucrările respective vor fi cumulate cu plantări de arbori și arbuști (preponderent de talie medie și mare) în alinamente sau biogrupuri pentru</p>	<p>S-a luat act.</p>

	protecția pajiștilor, a animalelor și a surselor de apă, precum și pentru consolidarea formelor de relief și organizarea teritoriului. De asemenea, se vor realiza lucrări de îngrijire/mențineri, precum și se vor elabora reglementări tehnice privind folosirea pajiștilor.”	
Agencia Servicii Publice <i>Aviz nr. 01/0889 din 13 iunie 2023</i>	Lipsa propunerilor	Se acceptă.
	Lipsa obiecțiilor	
	II. Propunerile (recomandările)	
	Lipsa propunerilor	
Agencia Servicii Publice <i>Aviz nr. 01/1013 din 04.07.2023</i>	I. Obiecțiile	
	Lipsa obiecțiilor	Se acceptă.
	II. Propunerile (recomandările)	
	Lipsa propunerilor	
Agencia Proprietății Publice <i>Aviz nr. 03-04-3636 din 06.06.2023</i>	I. Obiecțiile	
	În limita competențelor funcționale, expune lipsa de obiecții și propuneri la modificările specificate în Art. II - Art. V din proiectul de lege.	Se acceptă.
	<p>Referitor la modificările propuse în Legea nr. 171/2010 <i>cu privire la asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigații</i>, specificate în Art. I din proiectul de lege, menționăm următoarele.</p> <p>În lipsa unui mecanism de revendicare de către Asociație a <i>Cotizației anuale de membru</i> considerăm că, completarea art. 31 din Legea nr. 171/2010 alin. (11) în redacția „<i>Plata cotizațiilor anuale de membru este obligatorie</i>” nu poate garanta achitarea de către toți membrii Asociației a <i>Cotizației anuale de membru</i>.</p> <p>La fel norma propusă la art. 33¹ alin. (3) „<i>Plata cotizațiilor anuale pentru terenurile amenajate cu infrastructura funcțională de irigații și/sau desecare este obligatorie</i>” nu poate garanta achitarea de către alte persoane a <i>Cotizațiilor anuale</i>.</p>	<p>Modificările respective au fost coordonate AUAİ.</p> <p>În cazul când membrii asociației, sau non membrii dar care au o infrastructură de irigare și/sau desecare funcțională nu-și vor onora obligațiunile financiare față de AUAİ, asociația va avea temei legal pentru ai ataca în instanțele de judecată.</p> <p>S-a definitivat în conformitate cu decizia luată în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat, din 12 iulie 2023.</p> <p>Prin urmare s-a ajustat Art. 30, alin. (1) litera c); art. 33¹) și art. 33. Astfel, se crează premise ca proprietarii de terenuri, care se află în aria de deservire a unui sistem centralizat de irigare și/sau desecare funcțional, gestionat de Asociație</p>

		<p>în baza contractului de comodat, care nu sunt membri ai Asociației, să achite Asociației o plată anuală pentru întreținerea infrastructurii funcționale de irigații și/sau desecare.</p>
	<p>Totodată, conform prevederilor art. 31 alin. (2) din Legea nr. 171/2010, suma cotizației anuale achitate de fiecare membru este calculată în corelare cu dimensiunea terenului deținut de membrul respectiv, proporțional cu suprafața totală a ariei de deservire și, totodată, ca fiind o cotă-parte din:</p> <p>a) costurile de întreținere anuală a sistemului de irigare și/sau desecare și de pregătire a acestuia pentru următorul sezon de irigare și/sau desecare, inclusiv costurile de curățare a canalelor de desecare;</p> <p>a1) cheltuielile legate de construcția și/sau renovarea infrastructurii de irigații conform planului de investiții ale Asociației;</p> <p>b) plățile datorate de Asociație persoanelor responsabile pentru exploatarea sistemului de irigare și/sau desecare;</p> <p>c) salariile personalului angajat și alte costuri fixe ale Asociației...</p> <p>În opinia noastră perceperea <i>Cotizației anuale de membru</i> pentru compensarea de către Asociație a cheltuielilor menționate nu este relevantă. Mai reușită ar fi compensarea cheltuielilor respective prin instituirea și perceperea <i>Taxei de funcționare, întreținere și dezvoltare a infrastructurii sistemului centralizat de irigații și/sau desecare</i>, mărimea și termenul de achitare a căreia vor fi specificați pentru fiecare membru al Asociației și non-membri în contractul de prestare a serviciului de irigare și/sau desecarea a terenurilor amenajate cu infrastructura respectivă, încheiat între Asociație și persoana fizică/juridică corespunzătoare. În acest caz neachitarea taxei menționate poate fi revendicată de Asociație pe cale judiciară.</p> <p>În contextul celor expuse, propunem</p>	<p>Se acceptă, s-a reformulat, cotizațiile, plățile respective, în conformitate cu prevederile art. 15 din Legea nr. 171/2010, se aprobă colegial de adunarea generală a asociației. Astfel, proprietarii de terenuri, care se află în aria de deservire a unui sistem centralizat de irigare și/sau desecare funcțional, gestionat de Asociație în baza contractului de comodat, care nu sunt membri ai Asociației, să achite Asociației o plată anuală pentru întreținerea infrastructurii funcționale de irigații și/sau desecare.</p>

		autorului proiectului să examineze oportunitatea instituirii prin lege a <i>Taxei de funcționare, întreținere și dezvoltare a infrastructurii sistemului centralizat de irigații și/sau desecare</i> și, după caz, revizuirea în acest sens a propunerilor de modificare a Legii nr. 171/2010.	
		II. Propunerile (recomandările)	
		Lipsa propunerilor	
Agencia Publica	Proprietății	I. Obiectiile	Se acceptă.
<i>Aviz nr. 03-04-4084 din 21.06.2023</i>		Lipsa obiectiilor	
		II. Propunerile (recomandările)	
		Lipsa propunerilor	
Centrul Anticorupție	Național	I. Obiectiile	
<i>Aviz nr.</i>		Lipsa obiectiilor	
		Potrivit art.25 alin.(1) al Legii integrității nr.82/2017, eficiența cultivării climatului de integritate instituțională și profesională este supusă verificărilor din partea conducătorilor entităților publice, a autorităților anticorupție, a societății civile și mass mediei. În acest sens, în conformitate cu prevederile art.25 alin.(3) lit.a), art.28 alin.(4) ale Legii prenotate, expertiza anticorupție, în calitate de măsură de control al integrității în sectorul public, se va efectua doar asupra proiectului definitivat în baza propunerilor și obiectiilor expuse în procesul de avizare și/sau de consultare a părților interesate. Proiectul propus pentru expertiza anticorupție, nu este însoțit de avizele instituțiilor implicate în procesul de avizare/sinteza recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice, fapt ce presupune că ulterior redacția proiectului poate suferi modificări și completări. Urmare celor expuse, solicităm respectuos expedierea în adresa Centrului Național Anticorupție a proiectului definitivat, pentru efectuarea expertizei anticorupție.	Se acceptă, proiectul definitivat va fi expediat în adresa Centrului Național Anticorupție, pentru efectuarea expertizei anticorupție.
		II. Propunerile (recomandările)	
		Lipsa propunerilor	
Centrul Anticorupție	Național	I. Obiectiile	
<i>Aviz nr.06/2/10185 din 30.06.2023</i>		Concluziile expertizei: În nota informativă se menționează că: „proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative a fost elaborat în	Se acceptă.

	<p>scopul soluționării următoarelor probleme:</p> <p>1. Asigurarea întreținerii/exploatării Sistemelor Centralizate de Irigare din aria de deservire a unui sistem centralizat de irigare funcțional.</p> <p>2. Utilizarea suprafețelor terenurilor cu destinație agricolă, cu mod de folosință pășuni conform destinației”.</p> <p>Astfel, potrivit autroului aprobarea modificărilor propuse în proiect va asigura întreținerea/exploatarea Sistemelor Centralizate de Irigare din aria de deservire a unui sistem centralizat de irigare funcțional și utilizarea suprafețelor terenurilor cu destinație agricolă, cu modul de folosință pășuni conform destinației”.</p> <p>Cu referire la fundamentarea economico-financiară a proiectului, în nota informativă se menționează că: „Implementarea prevederilor prezentului proiect al hotărârii Guvernului nu necesită cheltuieli suplimentare de la bugetul de stat”.</p> <p>În final, menționăm că, în redacția propusă, proiectul nu conține factori de risc care să genereze apariția riscurilor de corupție.</p>	
	II. Propunerile (recomandările)	
	Lipsa propunerilor	
Ministerul Justiției Aviz nr. 04/2-5211 din 16 iunie 2023	I. Obiectiile <p>La Art. I (Legea nr. 171/2010 cu privire la asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigații): Prin proiect se propune completarea art. 30 alin. (1) din Legea nr. 171/2010 cu privire la asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigații cu lit. j) astfel încât deținătorii de terenuri agricole care se află în aria de deservire a sistemelor centralizate de irigare care nu sunt membri ai Asociației Utilizatorilor de Apă pentru Irigare (în continuare - AUAİ) să achite cotizațiile anuale la terenurile amenajate cu infrastructura de irigații și/sau desecare care se află în aria de deservire a unui sistem centralizat de irigare funcțional, or, potrivit notei informative au fost deținători de terenuri care au beneficiat de faptul că terenurile acestora au fost amenajate cu infrastructura de irigații și/sau desecare cu suport de la bugetul public sau donator străini sau au fost</p>	<p>Se acceptă, s-a reformulat, cotizațiile, plățile respective, în conformitate cu prevederile art. 15 din Legea nr. 171/2010, se aprobă colegial de adunarea generală a asociației.</p> <p>Astfel, proprietarii de terenuri, care se află în aria de deservire a unui sistem centralizat de irigare și/sau desecare funcțional, gestionat de Asociație în baza contractului de comodat, care nu sunt membri ai Asociației, să achite Asociației o plată anuală pentru întreținerea infrastructurii</p>

	<p>împroprietăriți cu terenuri amenajate cu infrastructura funcțională de irigații și/sau desecare aflată în proprietatea statului sau a unităților administrative-teritoriale, gestionate în prezent de AUAÎ în baza contractelor de comodat, fără a fi membri în cadrul asociațiilor respective, sau care nu își asumă anumite cheltuieli pentru întreținerea și exploatarea infrastructurii hidrotehnice.</p> <p>La acest aspect, menționăm că atât Legea nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale cât și Legea nr. 171/2010 utilizează noțiunea de „cotizație de membru”, prin urmare reieșind din semnificația noțiunii „cotizație” menționăm că cotizațiile pot fi achitate doar de membrii asociației. În conformitate cu art. 7 alin. (1) din Legea nr. 171/2010, orice persoană fizică sau juridică care este proprietar a unui teren din cadrul ariei de deservire a Asociației sau care deține dreptul de arendă sau alt drept de folosință asupra unui teren situat în cadrul ariei de deservire are dreptul de a deveni membru al Asociației. Ținând cont că persoana devine membru al asociației în mod benevol, deducem că și cotizațiile anuale de membru se achită benevol, acestea constituind surse de venit ale Asociației care sunt achitate doar de membri. Prin urmare, norma prin care se impune ca persoanele care nu sunt membri ai asociației să achite cotizația de non-membru nu poate fi susținută, or, aceasta contravine principiului benevol de constituire a asociației 2 consfințit prin art. 3 din Legea nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale (obiecție valabilă și la art. 33¹ alin. (1) și (3)).</p>	<p>funcționale de irigații și/sau desecare.</p>
	<p>La Art. II (Codul civil nr. 1107/2002):</p> <p>1. Prin proiect se propune completarea art. 1288 din Codul civil nr. 1107/2002 cu alin. (21), în conformitate cu care „Terenuri cu destinație agricolă, inclusiv din intravilanul localităților, și ale fondului de rezervă, cu modul de folosință pășuni și fânețe, proprietate publică se transmit în arendă la licitație doar deținătorilor de animale care practică zootehnia în exploatații autorizate în conformitate cu prevederile art. 18 din Legea nr.</p>	<p>Se acceptă, s-a ajustat.</p>

	<p>221/2007 privind activitatea sanitar-veterinară.”. Cu titlu de obiecție generală, menționăm că prevederea enunțată nu ține de obiectul de reglementare al articolului enunțat din Codul civil, darea în arendă a terenurilor agricole proprietate a statului sau a unității administrativ-teritoriale fiind reglementată la art. 1308 din Codul civil.</p>	
	<p>2. Totodată, se vor lua în considerare prevederile art. 11 alin. (2) lit. h) din Legea nr. 29/2018 privind delimitarea proprietății publice, în temeiul cărora terenurile cu modul de folosință fânețe și pășuni țin de domeniul public al unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi. Prin urmare, la norma propusă cuvintele „proprietate publică” propunem a fi substituite cu textul „proprietate a unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi”.</p> <p>Mai mult, norma enunțată prin formula „...se transmit în arendă la licitație doar deținătorilor de animale care practică zootehnia în exploatații autorizate în conformitate cu prevederile art. 18 din Legea nr. 221/2007 privind activitatea sanitar-veterinară” creează un regim favorabil categoriei de subiecți prevăzuți în articol, ceea ce ar trebui examinat prin prisma art. 126 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia statul trebuie să asigure libertatea activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale și crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție.</p>	<p>Se acceptă parțial, s-a ajustat în partea ce ține de transmiterea în folosință, a terenurilor proprietate a unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi.</p> <p>Totodată, nu se acceptă în partea ce ține că norma respectivă, creează un regim favorabil categoriei de subiecți prevăzuți în articol. Din start terenurile respective sunt din domeniul public al proprietății publice, și pe acestea toți au dreptul să practice anumite activități ce nu contravin legislației, și numai după ce se demonstrează că unele sectoare de teren, își pierd uzul public, prin lipsa animalelor în localități, ca exemplu, care le folosesc pentru pășunat, sau recoltarea de furaje, numai în acest caz aceste terenuri, respectând legislația în domeniul transparenței decizionale, pot fi transmise în folosință, cu păstrarea modului de folosință al acestora, doar deținătorilor de</p>

		<p>animale, care practică zootehnia în exploatații autorizate în conformitate cu prevederile art. 18 din Legea nr. 221/2007 privind activitatea sanitar- veterinară. De ce se specifică că doar unui spectru strîns de deținători de animale, condiționarea respective este necesară pentru a avea o dezvoltare și stabilitate a sectorului respectiv, care la moment este în declin.</p> <p>Deținătorii de animale, care practică zootehnia, nu pentru necesitățile proprii, urmează să se conformeze cerințelor sanitar veterinar, etc., ceea ce și este stimulat și din fondul pentru susținerea producătorilor agricoli de la bugetul de stat prin intermediul AIPA.</p>
	<p>De asemenea, și art. 8 din Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, garantează faptul că, statul creează tuturor întreprinderilor condiții juridice și economice egale de gospodărire, garantează respectarea drepturilor și intereselor lor legitime, contribuie la dezvoltarea concurenței libere, conștiincioase între aceștia, le asigură posibilități egale de a folosi resurse tehnico-materiale, naturale, de muncă, financiare și informative, neadmițând monopolizarea piețelor acestor resurse. Adicional, în temeiul alin. (1) al art. 335 din Acordul de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană, Republica Moldova s-a obligat să mențină pe teritoriul său o legislație cuprinzătoare în materie de concurență, iar conform alin. (3) al aceluiași articol, a recunoscut importanța aplicării legislației în materie de concurență într-un mod transparent și nediscriminatoriu, cu</p>	<p>Nu se acceptă, prin proiectul respectiv, nu se îgrădește dreptul altor persoane la terenurile ocupate cu pășuni și finețe, în cazul cînd se respectă legislația din domeniul transparenței în procesul decizional.</p>

	<p>respectarea principiilor de echitate procedurală și a drepturilor de apărare ale întreprinderilor implicate. Astfel, ținând cont de obligațiile internaționale asumate de Republica Moldova, de principiile constituționale și de cadrul normativ național ce asigură libera concurență, prevederile din proiect referitoare la tratarea diferențiată a agenților economici necesită a fi revizuite pentru a nu limita concurența.</p> <p>Totodată, remarcăm că, potrivit art. 34 alin. (2) din Legea concurenței nr. 183/2012, autoritățile administrației publice transmit Consiliului Concurenței spre avizare proiectele de acte legislative și normative care au sau pot avea impact anticoncurențial. Prin urmare, proiectul legii urmează a fi remis Consiliului Concurenței pentru avizare.</p>	<p>Nu se acceptă, nu este cazul.</p>
	<p>La Art. III (Codul funciar nr. 828/1991): Prevederea cu care se propune a fi completat art. 73 din Codul funciar nr. 828/1991 nu clarifică subiecții care urmează a fi consultați pentru a schimba modul de folosință a terenurilor cu destinație agricolă, inclusiv din intravilanul localităților și ale fondului de rezervă cu modul de folosință pășuni și fânețe proprietate publică a unității administrativ-teritoriale – toate persoanele care au în gospodărie animale sau doar cei ce care practică zootehnia în exploatații autorizate. Astfel, atragem atenția că, potrivit art. 3 din Legea nr. 231/2006 privind identificarea și înregistrarea animalelor prin „deținător de animale” se înțelege persoană fizică sau juridică care are în posesie permanentă animale în calitate de proprietar de animale și/sau deținător de exploatație, sau de îngrijitor temporar al animalelor. Această categorie include, fără excepție, conducătorii grupurilor de animale, ai mijloacelor de transport în care se află animale, precum și administratorii exploatațiilor de tipul: târguri sau expoziții de animale, tabere de vară, ferme de animale, centre de colectare a animalelor și unități de sacrificare</p>	<p>Nici nu e cazul de specificat, deoarece din start terenurile respective sunt din domeniul public al proprietății publice, și pe acestea toți au dreptul să practice anumite activități ce nu contravin legislației, și numai după ce se demonstrează că unele sectoare de teren, își pierd uzul public, prin lipsa animalelor în localități, ca exemplu, care le folosesc pentru pașunat, sau recoltarea de furaje, numai în acest caz aceste terenuri respectând legislația în domeniul transparenței decizionale, pot fi transmise în folosință, cu păstrarea modului de folosință al acestora, doar deținătorilor de animale care practică zootehnia în exploatații autorizate în conformitate cu prevederile art. 18 din Legea nr. 221/2007 privind activitatea</p>

		sanitar- veterinară. De ce se specifică că doar unui spectru strâns de deținători de animale, deoarece pentru a avea o dezvoltare și stabilitate a sectorului respectiv, care la moment este în declin.
	<p>La Art. IV (Legea zootehniei nr. 213/2022): Prin proiect se propune completarea art. 6 din Legea zootehniei nr. 213/2022 cu alin. (11) și (12) privind atribuirea consiliului local și autorității executive a administrației publice locale cu competență de a aproba și de a face public Planul lucrărilor de întreținere, ameliorare și exploatare rațională a pășunilor și fânețelor. La acest aspect, se va ține cont că art. 6 alin. (1) din Legea nr. 213/2022, conține prevederi cu privire la întocmirea planurilor privind lucrările de întreținere, ameliorare și exploatare rațională a pășunilor publice, iar potrivit alin. (4) al aceluiași articol, termenele privind sezonul de pășunat sunt stabilite de către autoritățile administrației publice locale în conformitate cu regulamentul aprobat de Guvern. Competența consiliilor locale de a aproba planuri privind întreținerea, ameliorarea și exploatarea rațională a pășunilor și fânețelor publice rezultă și din prevederile Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală (art. 14 alin. (2) lit. f), art. 19 alin. (4)). Ținând cont de cele menționate, se va examina posibilitatea completării art. 6 alin. (1) și (4) din Legea nr. 213/2022 cu prevederile propuse prin Art. IV din proiect. În partea ce ține de consultarea părților interesate, dispozițiile care se propun la art. 6 alin. (12) din Legea nr. 213/2022 se desprind din prevederile art. 7 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, în conformitate cu care autoritățile publice sunt obligate să întreprindă măsurile necesare pentru diseminarea informației referitoare la</p>	<p>Nu este clară obiecția autorului, urmează de discutat cu MJ</p>

	<p>programele (planurile) anuale de activitate prin plasarea acestora pe pagina web oficială a autorității publice, prin afișarea lor la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau prin difuzarea lor în mass-media centrală sau locală, după caz. Reieșind din cele enunțate, nu considerăm oportună completarea art. 6 din Legea nr. 213/2022 cu alin. (12) la acest aspect.</p>	
	<p>La Art. V (Codul contravențional nr. 218/2008):</p> <p>1) În conformitate cu pct. 6 sbp. 9) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Justiției, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 698/2017, ministerul realizează funcțiile stabilite de prezentul regulament în domeniul politicii punitive a statului. În context, ținem să menționăm că, prezentarea propunerilor, ce vizează amendarea Codului contravențional, urmează a fi remise în adresa Ministerului Justiției, care va asigura elaborarea și definitivarea proiectului unic de modificare și completare a Codului contravențional, cu promovarea ulterioară a acestuia.</p>	<p>Se acceptă, problema respectivă, este abordată de deținătorii de animale, care nu poate fi tergiversată dar dacă Ministerul Justiției își ia angajamentul să intervină cu modificări la Codul Contravențional la subiectul dat, MAIA va susține inițiativa respectivă.</p>
	<p>2) În conformitate cu art. 9 din Codul contravențional, la aplicarea legii contravenționale se ține cont de caracterul și de gradul prejudiciabil al contravenției, de persoana făptuitorului și de circumstanțele atenuante ori agravante. Prin proiect se propune ca la art. 115 alin. (7) din Codul contravențional, să fie introdusă amenda de la 250 la 500 unități convenționale. În acest sens, menționăm că în nota informativă nu au fost prezentate argumente pertinente care ar indica care au fost criteriile în baza cărora a fost stabilit cuantumul amenzii, studiul ce a stat la baza stabilirii acestora. Este de menționat că, pentru alte contravenții similare (ex.: contravenția prevăzută la art. 115 alin. (1) din Codul contravențional, „Degradarea stratului fertil al solului, decopertarea neselectivă și folosirea stratului fertil contrar destinației se aplică amenda de la 80 la 160 unități convenționale”). Atfel, făcând o</p>	<p>Se acceptă, s-a ajustat prin uniformizarea ploafoanelor amenzilor pentru contravenții asemănătoare.</p>

	comparație cu quantum-ul amenzilor prevăzute pentru alte contravenții similare, constatăm că amendă propusă prin proiect la art. 115 alin. (7) nu se încadrează în marja de apreciere a gradului prejudiciabil al faptei, atestându-se un quantum majorat comparativ cu amenziile prevăzute la alte alineate din cadrul aceluiași articol (obiecție valabilă și la pct. 2, 3 și 4). Totodată, menționăm că aplicarea amenzii mai aspre nu constituie întotdeauna un remediu efectiv pentru prevenirea săvârșirii de noi contravenții.	
	<p>3)În ceea ce ține de completarea Codului contravențional cu art. 126², menționăm că acest aspect urmează a se examina suplimentar, ținând cont de faptul că consiliul local este un organ colegial. Astfel, potrivit proiectului, aprobarea planului lucrărilor de întreținere, ameliorare și exploatare rațională a pășunilor și finețelor publice este în sarcina consiliului local. Respectiv, nu poate fi aplicată răspundere colegială pentru neexecutarea acestei obligații. Mai mult, termenul „neasigurarea aprobării” este lipsit de claritate, nefiind clar ce presupune, or, obligația care va fi prevăzută de lege este „aprobarea Planului” (obiecție valabilă și pentru alineatul doi din același articol).</p> <p>În partea ce ține de contravenția propusă la alineatul doi, respectiva nu poate fi acceptată, deoarece nu determină cu exactitate faptele ce urmează a fi sancționate. Astfel, remarcăm că, norma trebuie să fie formulată cu suficientă precizie astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și 5 obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art. 23 din Constituție (a se vedea Hotărârea Curții</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă, urmează de examinat suplimentar cu MJ</p>

Constituțional nr. 26/2010 (încetarea calității de bănuț), §10). În hotărîrea nr. 21/2016 (faptele care constituie practicarea ilegală a activității de întreprinzător), § 55 Curtea Constituțională a subliniat că, calitatea legii penale constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale. În jurisprudența sa, și Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat că persoana este în drept să cunoască, în termeni foarte clari, ce acte și omisiuni sunt de natură să-i angajeze responsabilitatea penală (cauza Kokkinakis c. Greciei, 25 mai 1993). În cauza E.K. c. Turciei din 7 februarie 2002, Curtea Europeană a reafirmat cerințele previzibilității legii penale și formulării suficient de clare: „Această condiție se consideră îndeplinită atunci când justițiabilul, citind textul dispoziției pertinente și, în caz de necesitate, cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțele judecătorești, poate să știe pentru ce acțiuni și inacțiuni poate fi supus răspunderii penale”. La fel, în cauza Păduraru c. României Curtea Europeană a statuat că: „[...] odată ce statul adoptă o soluție, aceasta trebuie să fie pusă în aplicare cu claritate și coerență pentru a evita pe cât este posibil insecuritatea juridică și incertitudinea pentru subiectele de drept vizate de către măsurile de aplicare a acestei soluții [...]”. Adicional, subliniem că, în materie penală, principiile „nullum crimen sine lege” și „nulla poena sine lege”, stabilite ca valori constituționale în art. 22 din Constituție, impun ca doar legiuitorul să reglementeze conduita incriminată, astfel încât fapta, ca semn al laturii obiective, să fie cert definită, dar nu identificată prin interpretarea extensivă de către cei care aplică legea penală. O astfel de modalitate de aplicare poate genera interpretări abuzive. Cerința interpretării stricte a normei penale, ca și interdicția analogiei în aplicarea legii penale urmăresc protecția persoanei împotriva arbitrarului. Persoana trebuie să poată

	determina fără echivoc comportamentul care poate avea un caracter penal (Hotărîrea Curţii Constituţionale nr. 21/2016 (faptele care constituie practicarea ilegală a activităţii de întreprinzător), §§ 70-71). Prin urmare, art. 1262 necesită a fi revizuit conceptual.	
	Adiţional la obiecţiile expuse supra, din punct de vedere a regulilor de tehnică legislativă, menţionăm următoarele: La Art. I (Legea nr. 171/2010): 1. La pct. 1, cuvântul „conţinut” se va substitui cu „cuprins” (obiecţie valabilă şi la pct. 2, 3 şi 4; Art. II pct. 1; Art. III pct. 1; Art. IV).	Se acceptă, s-a ajustat.
	2. În conformitate cu art. 51 alin. (3) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, articolele se ordonează consecutiv, după numere, exprimate, de regulă, prin cifre arabe, începând cu primul şi terminând cu ultimul. Prin urmare, la pct. 3, textul „33 ¹)” se va substitui cu textul „art. 33 ¹ ” (obiecţie similară şi la Art. V pct. 4).	Se acceptă dar în conţinutul Legii nr. 171/2010, în denumirea articolelor nu sunt folosite abrevieri, astfel considerăm ca propunerile de modificare a Legii respective urmează să se încandrese armonios în conţinutul acestea.
	3. La art. 33 ¹ la alin. (2), cuvintele „nominalizată în” se vor substitui cu cuvintele „prevăzute la”, iar referinţa la alineatul (1) se va indica cu abreviere, conform uzanţelor. Adiţional, la alin. (2), se vor exclude cuvintele „din legea dată” 6 pentru a asigura conformitatea cu art. 55 alin. (4) din Legea nr. 100/2017, ce prevede că „În cazul în care se face trimitere la o normă juridică care este stabilită în acelaşi act normativ, pentru evitarea reproducerii acesteia, se face trimitere la elementul structural sau constitutiv respectiv, fără a se indica că elementul respectiv face parte din acelaşi act normativ”.	Se acceptă, s-a ajustat.
	4. Punctele din Art. I nu sunt indicate în ordine consecutivă, or, pct. 3 este indicat de două ori. Prin urmare, punctele se vor renumera.	Se acceptă, s-a ajustat.
	5. La cuprinsul care se propune la art. 36, cuvântul „înglobează” se va substitui cu cuvântul „cuprinde”. Totodată, se va indica autoritatea care urmează să aprobe anual aria de deservire a Asociaţiei.	Se acceptă, s-a ajustat.
	La Art. II (Codul civil nr. 1107/2002): Ținînd cont că, prin proiect se modifică	Se acceptă, s-a ajustat.

		un singur articol din Codul civil, cuprinsul cu care se propune a fi completat Codul civil urma a fi indicat nemijlocit în dispoziția de amendare fără a fi numerotat (obiecție valabilă și la Art. III și IV). Totodată, menționăm că Codul civil a fost republicat, prin urmare în paranteze urma a fi indicat izvorul republicării (obiecție valabilă și la Art. III și V).	
		La Art. V (Codul contravențional nr. 218/2010): La sancțiunile din art. 126 ² nu este utilizată corect terminologia în partea ce ține de autoritățile administrației publice locale.	Se acceptă, s-a ajustat.
		La Art. VI, cuvintele „în termen de” se vor substitui cu cuvintele „la expirarea a”, iar cuvântul „publicării” va fi succedat de cuvintele „în Monitorul Oficial al Republicii Moldova”. Potrivit Analizei Impactului de Reglementare, pentru implementarea opțiunii se impune de modificat Regulamentul cu privire la pășunat și cosit, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 667/2010. Prin urmare, nota informativă urmează a fi completată cu prevederi în acest sens, la compartimentul „Modul de încorporare a actului în cadrul normativ”.	Se acceptă, s-a ajustat.
		II. Propunerile (recomandările) Lipsa propunerilor	
Ministerul Justiției Aviz nr.04/2-5684 din 30.06.2023	din	I. Obiecțiile	
		În dispoziția din proiectul hotărârii se va rectifica denumirea proiectului de lege, deoarece a fost omis textul din paranteze.	Se acceptă, s-a ajustat.
		Cu referire la propunerea inserată <i>la Art. I</i> , în partea ce ține de completarea art. 30 alin. (1) din <i>Legea nr. 171/2010 cu privire la asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigații</i> cu lit. j), astfel încât deținătorii de terenuri agricole care se află în aria de deservire a sistemelor centralizate de irigare care nu sunt membri ai Asociației Utilizatorilor de Apă pentru Irigare (în continuare - AUAİ) să achite cotizațiile anuale la terenurile amenajate cu infrastructura de irigații și/sau desecare care se află în aria de deservire a unui sistem centralizat de irigare funcțional, or, potrivit notei informative au fost deținători de terenuri care au beneficiat de faptul că terenurile acestora au fost	Se acceptă parțial, deoarece norma respectivă a fost reformulată, de care autorul avizului nu a ținut cont. S-a definitivat în conformitate cu decizia luată în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat, din 12 iulie 2023.

	<p>amenajate cu infrastructura de irigații și/sau desecare cu suport de la bugetul public sau donatori străini sau au fost împroprietăriți cu terenuri amenajate cu infrastructura funcțională de irigații și/sau desecare aflată în proprietatea statului sau a unităților administrative-teritoriale, gestionate în prezent de AUAÎ în baza contractelor de comodat, fără a fi membri în cadrul asociațiilor respective, sau care nu își asumă anumite cheltuieli pentru întreținerea și exploatarea infrastructurii hidrotehnice, remarcăm faptul că, autorul proiectului nu a ținut cont de observațiile formulate de către Ministerul Justiției în cadrul procedurii de expertiză juridică expuse în avizul nr. 04/2-5211 din 16 iunie 2023.</p> <p>În ordinea celor menționate, considerăm din nou, întemeiată și justificată, revizuirea prevederilor propuse prin prisma <i>Legii nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale</i> și a <i>Legii nr. 171/2010</i>, care utilizează noțiunea de „cotizație de membru”. Astfel, reieșind din semnificația noțiunii „cotizație” menționăm că cotizațiile pot fi achitate doar de membrii asociației. În conformitate cu art. 7 alin. (1) din <i>Legea nr. 171/2010</i>, orice persoană fizică sau juridică care este proprietar a unui teren din cadrul ariei de deservire a Asociației sau care deține dreptul de arendă sau alt drept de folosință asupra unui teren situat în cadrul ariei de deservire are dreptul de a deveni membru al Asociației. Ținând cont că persoana devine membru al asociației în mod benevol, deducem că și cotizațiile anuale de membru se achită benevol, acestea constituind surse de venit ale Asociației care sunt achitate doar de membri. Prin urmare, norma prin care se impune ca persoanele care nu sunt membri ai asociației să achite cotizația de non-membru nu poate fi susținută, or, aceasta contravine principiului benevol de constituire a asociației consfințit prin art. 3 din <i>Legea nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale</i>.</p> <p>La Art. III, reiterăm obiecția potrivit căreia, prevederea cu care se propune a fi completat art. 73 din <i>Codul funciar</i></p>	<p>Ținând cont ca, terenurile cu destinație agricolă, inclusiv din</p>
--	--	--

	<p>nr. 828/1991 nu clarifică subiecții care urmează a fi consultați pentru a schimba modul de folosință a terenurilor cu destinație agricolă, inclusiv din intravilanul localităților și ale fondului de rezervă cu modul de folosință pășuni și finețe proprietate publică a unității administrativ-teritoriale – toate persoanele care au în gospodărie animale sau doar cei ce care practică zootehnia în exploatații autorizate. Astfel, atragem atenția că, potrivit art. 3 din <i>Legea nr. 231/2006 privind identificarea și înregistrarea animalelor</i> prin „deținător de animale” se înțelege persoană fizică sau juridică care are în posesie permanentă animale în calitate de proprietar de animale și/sau deținător de exploatație, sau de îngrijitor temporar al animalelor. Această categorie include, fără excepție, conducătorii grupurilor de animale, ai mijloacelor de transport în care se află animale, precum și administratorii exploatațiilor de tipul: târguri sau expoziții de animale, tabere de vară, ferme de animale, centre de colectare a animalelor și unități de sacrificare.</p>	<p>intravilanul localităților și ale fondului de rezervă cu modul de folosință pășuni și finețe proprietate publică a unității administrativ-teritoriale fac parte din domeniul public al proprietății publice, pentru a schimba modul de folosință al acestora sau de ale trece în domeniul privat, în conformitate cu prevederile legislației ce ține de transparența în procesul decizional, autoritățile publice locale, urmează să dezbată acest procese cu toate părțile interesate inclusive cu deținătorii de animale, indiferent de faptul că persoanele sunt fizice sau juridice, au în posesie permanentă animale în calitate de proprietar de animale și/sau deținător de exploatație, sau de îngrijitor temporar al animalelor. Și numai în cazul când terenurile respective și-au pierdut uzul public, acestea pot fi trecute dintr-un domeniul în altul al proprietății publice, se poate schimba schimba destinația, modul de folosință al acestora, transmise în folosință, etc.</p> <p>S-a definitivat în conformitate cu decizia luată în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat, din 12 iulie 2023.</p>
	<p>În partea ce ține de propunerea privind completarea art. 6 din <i>Legea zootehniei nr. 213/2022</i> cu alin. (11) și (12)</p>	<p>Prevederile normei în cauză nu depășesc cadrul legal și</p>

	<p>privind atribuirea consiliului local și autorității executive a administrației publice locale cu competență de a aproba și de a face public Planul lucrărilor de întreținere, ameliorare și exploatare rațională a pășunilor și fânețelor, ce se regăsește la Art. IV, Ministerul Justiției a atras atenția autorului proiectului asupra necesității respectării art. 6 alin. (1) din <i>Legea nr. 213/2022</i>, care conține prevederi cu privire la întocmirea planurilor privind lucrările de întreținere, ameliorare și exploatare rațională a pășunilor publice, iar potrivit alin. (4) al aceluiași articol, termenele privind sezonul de pășunat sunt stabilite de către autoritățile administrației publice locale în conformitate cu regulamentul aprobat de Guvern. Competența consiliilor locale de a aproba planuri privind întreținerea, ameliorarea și exploatarea rațională a pășunilor și fânețelor publice rezultă și din prevederile <i>Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală</i> (art. 14 alin. (2) lit. f), art. 19 alin. (4)). Astfel, ținând cont de faptul că cele menționate <i>supra</i>, nu s-au luat corespunzător în considerare, solicităm din nou examinarea posibilității de a completa art. 6 alin. (1) și (4) din <i>Legea nr. 213/2022</i> cu prevederile propuse prin Art. IV din proiectul în discuție.</p>	<p>anume, art. 19 alin. (4) din <i>Legea nr. 436/2006</i> privind administrația publică locală, nici prevederile Regulamentului cu privire la pășunat și cosit, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 667/2010.</p> <p>S-a definitivat în conformitate cu decizia luată în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat, din 12 iulie 2023.</p>
	<p>Vis-à-vis de consultarea părților interesate, dispozițiile care se propun la art. 6 alin. (1²) din <i>Legea nr. 213/2022</i> se desprind din prevederile art. 7 alin. (1) lit. a) din <i>Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional</i>, în conformitate cu care autoritățile publice sunt obligate să întreprindă măsurile necesare pentru diseminarea informației referitoare la programele (planurile) anuale de activitate prin plasarea acestora pe pagina web oficială a autorității publice, prin afișarea lor la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau prin difuzarea lor în mass-media centrală sau locală, după caz. Reieșind din cele enunțate, atenționăm în mod repetat că nu considerăm oportună completarea art. 6 din <i>Legea nr. 213/2022</i> cu alin. (1²) la</p>	<p>S-a acceptat în conformitate cu decizia luată în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat, din 12 iulie 2023. Aliniatul respectiv s-a exclus.</p>

	<p>acest aspect.</p> <p>Cu referire <i>La Art. V</i>, și anume în partea ce ține de, completarea <i>Codului contravențional</i> cu art. 126², reiterăm necesitatea examinării suplimentare a propunerii date, ținând cont de faptul că consiliul local este un organ colegial. Astfel, potrivit proiectului, aprobarea planului lucrărilor de întreținere, ameliorare și exploatare rațională a pășunilor și fînețelor publice este în sarcina consiliului local. Respectiv, nu poate fi aplicată răspundere colegială pentru neexecutarea acestei obligații. Mai mult, termenul „neasigurarea aprobării” este lipsit de claritate, nefiind clar ce presupune, or, obligația care va fi prevăzută de lege este „aprobarea Planului” (obiecție valabilă și pentru alineatul doi din același articol).</p>	<p>Se acceptă, urmează de examinat suplimentar cu MJ și CALM.</p> <p>S-a definitivat în conformitate cu decizia luată în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat, din 12 iulie 2023.</p>
	<p>În partea ce ține de contravenția propusă la alineatul doi, respectiva nu poate fi acceptată, deoarece nu determină cu exactitate faptele ce urmează a fi sancționate. Astfel, remarcăm că, norma trebuie să fie formulată cu suficientă precizie astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art. 23 din <i>Constituție</i> (a se vedea <i>Hotărârea Curții Constituționale nr. 26/2010 (încetarea calității de bănuț)</i>, §10). În <i>hotărîrea nr. 21/2016 (faptele care constituie practicarea ilegală a activității de întreprinzător)</i>, § 55 Curtea Constituțională a subliniat că, calitatea legii penale constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale. În jurisprudența sa, și Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat că persoana este în drept să cunoască, în termeni foarte clari, ce</p>	<p>Se acceptă, urmează de examinat suplimentar cu MJ și CALM.</p> <p>S-a acceptat, s-a definitivat în conformitate cu decizia luată în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat, din 12 iulie 2023.</p> <p>Aliniatul respectiv s-a expus în redacție nouă, prin care se prevăd sancțiuni pentru neexecutarea lucrărilor de întreținere și de ameliorare a pășunilor și fînețelor publice.</p>

acte și omisiuni sunt de natură să-i angajeze responsabilitatea penală (*cauza Kokkinakis c. Greciei*, 25 mai 1993). În *cauza E.K. c. Turciei* din 7 februarie 2002, Curtea Europeană a reafirmat cerințele previzibilității legii penale și formulării suficient de clare: „Această condiție se consideră îndeplinită atunci când justițiabilul, citind textul dispoziției pertinente și, în caz de necesitate, cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțele judecătorești, poate să știe pentru ce acțiuni și inacțiuni poate fi supus răspunderii penale”. La fel, în *cauza Păduraru c. României* Curtea Europeană a statuat că: „[...] odată ce statul adoptă o soluție, aceasta trebuie să fie pusă în aplicare cu claritate și coerență pentru a evita pe cât este posibil insecuritatea juridică și incertitudinea pentru subiectele de drept vizate de către măsurile de aplicare a acestei soluții [...]”. Adicional, subliniem că, în materie penală, principiile „*nullum crimen sine lege*” și „*nulla poena sine lege*”, stabilite ca valori constituționale în art. 22 din *Constituție*, impun ca doar legiuitorul să reglementeze conduita incriminată, astfel încât fapta, ca semn al laturii obiective, să fie cert definită, dar nu identificată prin interpretarea extensivă de către cei care aplică legea penală. O astfel de modalitate de aplicare poate genera interpretări abuzive. Cerința interpretării stricte a normei penale, ca și interdicția analogiei în aplicarea legii penale urmăresc protecția persoanei împotriva arbitrarului. Persoana trebuie să poată determina fără echivoc comportamentul care poate avea un caracter penal (*Hotărârea Curții Constituționale nr. 21/2016 (faptele care constituie practicarea ilegală a activității de întreprinzător)*, §§ 70-71). Prin urmare, art. 126² necesită a fi revizuit conceptual. Totodată, se va ține cont că, în conformitate cu pct. 6 sbp. 9) din *Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Justiției*, aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 698/2017*, ministerul realizează

	<p>funcțiile stabilite de prezentul regulament în domeniul politicii punitive a statului. În context, ținem să menționăm că, prezentarea propunerilor, ce vizează amendarea <i>Codului contravențional</i>, urmează a fi remise în adresa Ministerului Justiției, care va asigura elaborarea și definitivarea proiectului unic de modificare și completare a <i>Codului contravențional</i>, cu promovarea ulterioară a acestuia.</p>	
	II. Propunerile (recomandările)	
	Lipsa propunerilor	
Congresul Autorităților Locale din Moldova <i>Aviz nr. 147 din 06.06.2023</i>	<p>I. Obiecțiile</p> <p>Proiectul de lege urmărește acordarea unei protecții sporite utilizării terenurilor agricole ocupate de pășuni și fânețe în interesul prioritar al deținătorilor de animale. Se remarcă situația în care, în ultima perioadă (de câțiva ani) s-a micșorat dramatic numărul de animale și, respectiv, al deținătorilor de animale din localitățile rurale, iar suprafețele utilizate anterior ca pășuni și fânețe de către deținătorii de animale se află într-o stare de neîntreținere (a stării fitosanitare) corespunzătoare.</p> <p>Considerăm că proiectul de lege urmează să prevadă măsuri pentru stimularea deținătorilor de animale, inclusiv pentru practicarea zootehniei în mici exploatații autorizate, în special, că de la acești deținători de animale (și nu de la fermele zootehnice) se colectează în prezent cea mai mare cantitate de lapte, dar și asistarea APL în întreținerea acestor suprafețe publice care necesită cheltuieli considerabile.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Nu se acceptă, Stimularea deținătorilor de animale, inclusiv pentru practicarea zootehniei în mici exploatații autorizate se va efectua din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural, în conformitate cu prevederile Legii nr. 71/2023 cu privire la subvenționarea în agricultură și mediul rural, și regulamentelor de procedură, aprobate de Guvern.</p>
	<p>Considerăm inadecvată și nadmisibilă înăsprirea prin proiectul de lege a sancțiunilor contravenționale și, în special, incriminarea contravențională a factorilor de decizie din administrația publică locală pentru „neelaborarea și neaprobarea planului lucrărilor de</p>	<p>Nu se acceptă, în partea excluderii normelor contravenționale, pentru neelaborarea și neaprobarea planului lucrărilor de întreținere, ameliorare și exploatare</p>

	<p>întreținere, ameliorare și exploatare rațională a pășunilor și fânețelor publice (schemei de rotație a parcelelor de pășunat)", care nu corespunde nici caracterului și nici gradului prejudiciabil al faptei, însă constituie un nou instrument de presiune din partea autorităților statului asupra administrației publice locale. În aceeași ordine de idei, menționăm, și cuantumul exagerat și disproporționat al sancțiunilor pecuniare propuse. Din aceste motive, CALM solicită revizuirea proiectului de lege în sensul excluderii normelor contravenționale.</p>	<p>rațională a pășunilor și fânețelor publice (schemei de rotație a parcelelor de pășunat) Totodată, cuantumul sancțiunilor este la discreția legiitorilor.</p>
	<p>II. Propunerile (recomandările)</p>	
	<p>Propunem următoarele modificări și completări ale proiectului de lege:</p> <p>1. La Art. I (Legea nr. 171/2010 cu privire la asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigații), pct. 3, Art. 33¹, alin. (1) se propune modificarea și expunerea în următoarea redacție: „Asociația percepe cotația anuală și la deținătorii de terenuri care nu sunt membri ai Asociației, însă care se află în aria de deservire a unui sistem centralizat de irigare și/sau desecare funcțional, gestionat în baza contractului de comodat de către Asociație”.</p>	<p>Se acceptă parțial, s-a reformulat.</p>
	<p>2. La Art. I, pct. 3 Art. 34, cuvântul proprietarilor din litera a) se propune a fi substituit prin cuvântul „deținătorilor”, terminologie utilizată și în proiectul de lege și în legislația funciară.</p>	<p>Nu se acceptă, deoarece s-a ajustat la pct. 3, art. 33¹ alin 1), prin care se reglementează că plata se percepe de la proprietari dar nu de la deținători de terenuri. În cazul transmiterii terenurilor în folosință, achitarea plății respective, proprietarii acestor terenuri o pot negocia cu persoanele ce preiau terenurile respective în folosință, conform condițiilor contractuale.</p>
	<p>3. Art. II (Codul civil, Art. 1288), pct. 1 se propune de transferat, în redacția proiectului de de lege, la Art. III (Codul funciar), pct. 1 (cu renumerotarea Art.), cu excluderea sintagmei „Codul civil, Art. 1288” și completarea cu enunțul „Articolul 41, după alin. 2) se</p>	<p>Nu se acceptă, deoarece, Codul civil modernizat, din 2019, reglementează desfășurată arenda terenurilor, pe când normele din Codul</p>

	completează cu un alineat nou cu următorul conținut”. Prevederea, în cauză este una ce reglementează excepții în raporturi funciare, iar Codul civil reglementează relațiile civile în general. Prin urmare, această reglementare trebuie să se regăsească în Codul funciar și nu în Codul civil.	funciar sunt norme generale, adoptate în anul 1991.
	4. La Art. Art. IV (Legea zootehniei nr. 213/2022), Art. 6 alin. (1/1), după cuvintele „Consiliile locale” se propune completarea cu cuvintele „în localități rurale”. Propunerea este argumentată de faptul că reglementarea nu poate viza localitățile urbane, pentru că în acestea nu se efectuează activități de exploatare organizată a pășunilor și fânețelor publice în scop de pășunat.	Urmează de examinat, suplimentar.
	5. Se propune excluderea integrală a Art. V (Codul contravențional nr. 218/2008) din proiectul de lege. După cum s-a relevat și în compartimentul 3 (Constatări principale), înnăsprirea sancțiunii contravenționale și incriminarea contravențională a unei noi fapte - nu corespunde nici caracterului și nici gradului prejudiciabil, cuantumul sancțiunilor pecuniare fiind exagerat și disproportionat. Constituie un nou instrument de presiune din partea autorităților statului asupra administrației publice locale.	Nu se acceptă, în partea excluderii normelor contravenționale, pentru neelaborarea și neaprobarea planului lucrărilor de întreținere, ameliorare și exploatare rațională a pășunilor și fânețelor publice (schemei de rotație a parcelelor de pășunat) Totodată, cuantumul sancțiunilor este la discreția legiitorilor.
	Susținem aprobarea proiectului de lege cu propunerile de modificare și completare sus-menționate.	Se acceptă.
Congresul Autorităților Locale din Moldova <i>Aviz nr. 181 din 04 iulie 2023</i>	I. Obiectile	
	Proiectul de lege urmărește acordarea unei protecții sporite utilizării terenurilor agricole ocupate de pășuni și fânețe în interesul prioritar al deținătorilor de animale. Se remarcă situația în care, în ultima perioadă (de câțiva ani) s-a micșorat dramatic numărul de animale și, respectiv, al deținătorilor de animale din localitățile rurale, iar suprafețele utilizate anterior ca pășuni și fânețe de către deținătorii de animale se află într-o stare de neîntreținere (a stării fitosanitare) corespunzătoare. Considerăm că proiectul de lege urmează să prevadă	Nu se acceptă, stimularea deținătorilor de animale, inclusiv pentru practicarea zootehniei în mici exploatații autorizate se va efectua din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural, în conformitate cu prevederile Legii nr. 71/2023 cu privire la subvenționarea în agricultură și mediul rural, și regulamentelor

	<p>măsuri pentru stimularea deținătorilor de animale, inclusiv pentru practicarea zootehniei în mici exploatați autorizate, în special, că de la acești deținători de animale (și nu de la fermele zootehnice) se colectează în prezent cea mai mare cantitate de lapte, dar și asistarea APL în întreținerea acestor suprafețe publice care necesită cheltuieli considerabile.</p>	<p>de procedură, aprobate de Guvern.</p> <p>CALM a acceptat argumentele MAIA în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat, din 12 iulie 2023.</p>
	<p>Considerăm inadecvată și inadmisibilă înăsprirea prin proiectul de lege a sancțiunilor contravenționale și, în special, incriminarea contravențională a factorilor de decizie din administrația publică locală pentru „neelaborarea și neaprobarea planului lucrărilor de întreținere, ameliorare și exploatare rațională a pășunilor și fânețelor publice (schemei de rotație a parcelelor de pășunat)”, care nu corespunde nici caracterului și nici gradului prejudiciabil al faptei, însă constituie un nou instrument de presiune din partea autorităților statului asupra administrației publice locale. În aceeași ordine de idei, menționăm, și cuantumul exagerat și disproporționat al sancțiunilor pecuniare propuse. Din aceste motive, CALM solicită revizuirea proiectului de lege, în sensul excluderii normelor contravenționale.</p>	<p>Nu se acceptă, în partea excluderii normelor contravenționale, pentru neelaborarea și neaprobarea planului lucrărilor de întreținere, ameliorare și exploatare rațională a pășunilor și fânețelor publice (schemei de rotație a parcelelor de pășunat)</p> <p>Totodată, cuantumul sancțiunilor este la discreția legiitorilor.</p> <p>S-a acceptat parțial, s-a definitivat în conformitate cu decizia luată în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat, din 12 iulie 2023.</p>
	<p>II. Propunerile (recomandările)</p> <p>Propunem următoarele modificări și completări ale proiectului de lege: 1. La Art. I, pct. 3 și pct. 4 cuvântul „Proprietarii”, respectiv, „proprietarilor” se propune a fi substituit prin cuvântul „Deținătorii”, respectiv „deținătorilor”, terminologie utilizată în legislația funciară. În caz contrar, arendașii terenurilor care nu sunt membri ai Asociației, însă care se află în aria de deservire a unui sistem centralizat de irigare și/sau desecare funcțional, nu vor fi obligați să achite cotizația anuală.</p>	<p>Nu se acceptă, deoarece s-a ajustat la pct. 3, art. 33¹ alin 1), prin care se reglementează că plata se percepe de la proprietari dar nu de la deținători de terenuri. În cazul transmiterii terenurilor în folosință, achitarea plății respective, proprietarii acestor terenuri o pot negocia cu persoanele ce preiau terenurile respective în folosință, conform condițiilor contractuale.</p> <p>CALM a acceptat argumentele MAIA în ședința la care sau</p>

		dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat, din 12 iulie 2023. Proiectul s-a definitivat în conformitate cu decizia luată în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat.
	2. Art. II (Codul civil, Art. 1308) se propune de transferat, în redacția proiectului de de lege, la Art. III (Codul funciar), pct. 1 (cu renumerotarea Art.), cu excluderea sintagmei „Codul civil, Art. 1308” și completarea cu enunțul „Articolul 41, după alin. 2) se completează cu un alineat nou cu următorul conținut”. Reglementarea în cauză este una ce reglementează excepții în raporturi funciare, iar Codul civil reglementează relațiile civile în general. Prin urmare, această reglementare trebuie să se regăsească în Codul funciar și nu în Codul civil.	Nu se acceptă, deoarece, Codul civil modernizat, din 2019, reglementează desfășurat arenda terenurilor, pe când normele din Codul funciar sunt norme generale, adoptate în anul 1991. S-a acceptat, s-a transpus în art. 6 din Legea cu privire la zootehnie nr. 213/2022, în conformitate cu decizia luată în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat, din 12 iulie 2023.
	3. La Art. Art. IV (Legea zootehniei nr. 213/2022), Art. 6 alin. (1/1), după cuvintele „Consiliile locale” se propune completarea cu cuvintele „în localități rurale”. Propunerea este argumentată de faptul că reglementarea nu poate viza localitățile urbane, pentru că în acestea nu se efectuează activități de exploatare organizată a pășunilor și fânețelor publice în scop de pășunat.	Urmează de examinat, suplimentar. CALM a acceptat argumentele MAIA în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat, din 12 iulie 2023. Proiectul s-a definitivat în conformitate cu decizia luată în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat.
	4. Se propune excluderea integrală a Art. V (Codul contravențional nr. 218/2008) din proiectul de lege. După cum s-a relevat și în compartimentul 3	Nu se acceptă, în partea excluderii normelor contravenționale, pentru neelaborarea și

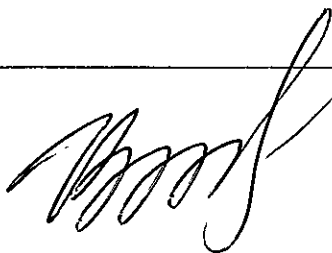
	<p>(Constatări principale), înăsprirea sancțiunii contravenționale și incriminarea contravențională a unei noi fapte - nu corespunde nici caracterului și nici gradului prejudiciabil, cuantumul sancțiunilor pecuniare fiind exagerat și disproportionat. Constituie un nou instrument de presiune din partea autorităților statului asupra administrației publice locale.</p>	<p>neaprobarea planului lucrărilor de întreținere, ameliorare și exploatare rațională a pășunilor și fânelor publice (schemei de rotație a parcelelor de pășunat)</p> <p>Totodată, cuantumul sancțiunilor este la discreția legiitorilor.</p> <p>CALM a acceptat argumentele MAIA în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat, din 12 iulie 2023.</p> <p>Proiectul s-a definitivat în conformitate cu decizia luată în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat.</p>
	<p>5. Propunerile specificate în Sinteza la proiectul de lege, din partea UTA Găgăuzia, privind completarea normelor corespunzătoare cu „itinerarul animalelor spre locurile de adăpat” se consideră relevante/utile, fiind susținute de către CALM.</p>	<p>Cerințele respective, ce țin de itinerarul animalelor spre locurile de adăpat și locurile de adăpat sunt stipulate în Regulamentul cu privire la pășunat, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 699/2010, pct. 22 și pct. 26.</p> <p>CALM a acceptat argumentele MAIA în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat, din 12 iulie 2023.</p> <p>Proiectul s-a definitivat în conformitate cu decizia luată în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat.</p>
	<p>Susținem aprobarea proiectului de lege cu propunerile de modificare, completare și excludere a Art. V sus-menționate.</p>	<p>CALM a acceptat argumentele MAIA în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și</p>

		<p>propunerile la proiectul dat, din 12 iulie 2023.</p> <p>Proiectul s-a definitivat în conformitate cu decizia luată în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat.</p>
<p>UTA Gagauzia <i>Aviz nr. 03-14/194-288 din 6 iunie 2023</i></p>	I. Obiecțiile	
	<p>Главное Управление Агропромышленного Комплекса АТО Гагаузия изучив Проект Закона о внесении изменений в некоторые нормативные акты, разработанный Министерством сельского хозяйства и пищевой промышленности Республики Молдова сообщает, что:</p> <ul style="list-style-type: none"> - в статью I Закона Республики Молдова «Об ирригационных ассоциациях» №171 от 09.07.2010 г. изменений и дополнений не имеет; - в статью II, Части 1 Гражданского Кодекса Республики Молдова №1107 от 06.06.2002 г., изменений и дополнений не имеет; - в статью III Земельного Кодекса Республики Молдова №828 от 25.12.1991 г., изменений и дополнений не имеет; 	Se acceptă.
	II. Propunerile (recomandările)	
	<p>- статью IV, пункта (1¹), статьи 6 Закона Республики Молдова «О животноводстве» №213 от 21.07.2022 г., после слов («schemei de rotație a parcelelor de pasunat») предлагаем дополнить словами «маршрут передвижения животных, определить места для водопоя животных с соблюдением ветеринарно-санитарных правил»;</p>	<p>Urmează de examinat suplimentar cu CALM.</p> <p>Cerințele respective, ce țin de itinerarul animalelor spre locurile de adăpat și locurile de adapat sunt stipulate în Regulamentul cu privire la pașunat, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 699/2010, pct. 22 și pct. 26.</p> <p>Proiectul s-a definitivat în conformitate cu decizia luată în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la</p>

		proiectul dat.
	<p>- статью IV, пункта (1²), статьи 6 Закона Республики Молдова «О животноводстве» №213 от 21.07.2022 г., после слов («schemei de rotatie») предлагаем дополнить словами «маршрут передвижения животных, места для водопоя животных, с соблюдением ветеринарно-санитарных правил»;</p>	<p>Urmează de examinat suplimentar cu CALM. Cerințele respective, ce țin de itinerarul animalelor spre locurile de adăpat și locurile de adapat sunt stipulate în Regulamentul cu privire la pașunat, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 699/2010, pct. 22 și pct. 26. Proiectul s-a definitivat în conformitate cu decizia luată în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat.</p>
	<p>- в статью V Кодекса Республики Молдова «О правонарушениях» №218 от 24.10.2008 г., изменений и дополнений не имеет;</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>- статью V, пункта 4, статьи 126² Кодекса Республики Молдова «О правонарушениях» №218 от 24.10.2008 г., после слов «finetelor publice», предлагаем дополнить словами «маршрут передвижения животных, мест для водопоя животных».</p>	<p>Urmează de examinat suplimentar cu CALM. Cerințele respective, ce țin de itinerarul animalelor spre locurile de adăpat și locurile de adapat sunt stipulate în Regulamentul cu privire la pașunat, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 699/2010, pct. 22 și pct. 26. Proiectul s-a definitivat în conformitate cu decizia luată în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat.</p>

		proiectul dat.
	<p>- статью IV, пункта (1²), статьи 6 Закона Республики Молдова «О животноводстве» №213 от 21.07.2022 г., после слов («schemei de rotatie») предлагаем дополнить словами «маршрут передвижения животных, места для водопоя животных, с соблюдением ветеринарно-санитарных правил»;</p>	<p>Urmează de examinat suplimentar cu CALM. Cerințele respective, ce țin de itinerarul animalelor spre locurile de adăpat și locurile de adăpat sunt stipulate în Regulamentul cu privire la pășunat, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 699/2010, pct. 22 și pct. 26. Proiectul s-a definitivat în conformitate cu decizia luată în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat.</p>
	<p>- в статью V Кодекса Республики Молдова «О правонарушениях» №218 от 24.10.2008 г., изменений и дополнений не имеет;</p>	Se acceptă.
	<p>- статью V, пункта 4, статьи 126² Кодекса Республики Молдова «О правонарушениях» №218 от 24.10.2008 г., после слов «finetelor publice», предлагаем дополнить словами «маршрут передвижения животных, мест для водопоя животных».</p>	<p>Urmează de examinat suplimentar cu CALM. Cerințele respective, ce țin de itinerarul animalelor spre locurile de adăpat și locurile de adăpat sunt stipulate în Regulamentul cu privire la pășunat, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 699/2010, pct. 22 și pct. 26. Proiectul s-a definitivat în conformitate cu decizia luată în ședința la care sau dezbătut obiecțiile și propunerile la proiectul dat.</p>

Viceprim-ministru,
Ministru

Vladimir BOLEA